

Repertoriul jurisprudenței

ORDONANȚA CURȚII (Camera a cincea)

26 octombrie 2016*

„Trimitere preliminară — Directiva 93/13/CEE — Articolul 99 din Regulamentul de procedură al Curții — Contracte încheiate între vânzători sau furnizori și consumatori — Contracte de ipotecă — Clauză-prag — Procedură colectivă — Procedură individuală care are același obiect — Măsuri provizorii”

În cauzele conexe C-568/14-C-570/14,

având ca obiect cereri de decizie preliminară formulate în temeiul articolului 267 TFUE de Juzgado de lo Mercantil n° 3 de Barcelona (Tribunalul Comercial nr. 3 din Barcelona, Spania), prin deciziile din 1 decembrie 2014, din 27 noiembrie 2014 și, respectiv, din 1 decembrie 2014, primite de Curte la 9 decembrie 2014, în procedurile

Ismael Fernández Oliva

împotriva

Caixabank SA (C-568/14),

Jordi Carné Hidalgo,

Anna Aracil Gracia

împotriva

Catalunya Banc SA (C-569/14),

și

Nuria Robirosa Carrera,

César Romera Navales

împotriva

Banco Popular Español SA (C-570/14),

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul J. L. da Cruz Vilaça, președinte de cameră, domnul A. Tizzano (raportor), vicepreședintele Curții, doamna M. Berger, și domnii A. Borg Barthet și F. Biltgen, judecători,

* Limba de procedură: spaniola.

avocat general: domnul M. Wathelet,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru domnul Fernández Oliva, de F. Bertrán Santamaría, procurador, și de J. Andreu Blake, abogado;
- pentru Caixabank SA, de R. Feixo Bergada, procurador, și de Ó. Quiroga Sardi, abogado;
- pentru Catalunya Banc SA, de I. Fernández de Senespleda, abogado;
- pentru Banco Popular Español SA, de C. Fernández Vicién, de N. Iglesias, de I. Moreno-Tapia Rivas, de J. Torrecilla, de J. Capell și de J. Piñeiro, abogados;
- pentru guvernul spaniol, de A. Gavela Llopis, în calitate de agent,
- pentru Comisia Europeană, de J. Baquero Cruz și de D. Roussanov, în calitate de agenți;

având în vedere decizia luată, după ascultarea avocatului general, de a se pronunța prin ordonanță motivată, conform articolului 99 din Regulamentul de procedură al Curții,

dă prezenta

Ordonanță

- 1 Cererile de decizie preliminară privesc interpretarea articolului 7 din Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii (JO 1993, L 95, p. 29, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 273).
- 2 Aceste cereri au fost formulate în cadrul unor litigii între, în cauza C-568/14, domnul Ismael Fernández Oliva, pe de o parte, și Caixabank SA, pe de altă parte, în cauza C-569/14, domnul Jordi Carné Hidalgo și doamna Anna Aracil Gracia, pe de o parte, și Catalunya Banc SA, pe de altă parte, și, în cauza C-570/14, doamna Nuria Robirosa Carrera și domnul César Romera Navales, pe de o parte, și Banco Popular Español SA, pe de altă parte, cu privire la validitatea clauzelor privind dobânda remuneratorie care figurează în contractele de credit ipotecar încheiate între aceste părți.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Articolul 6 alineatul (1) din Directiva 93/13 are următorul cuprins:

„Statele membre stabilesc că clauzele abuzive utilizate într-un contract încheiat cu un consumator de către un vânzător sau un furnizor, în conformitate cu legislația internă, nu creează obligații pentru consumator, iar contractul continuă să angajeze părțile prin aceste clauze [a se citi «potrivit dispozițiilor sale»], în cazul în care poate continua să existe fără clauzele abuzive.”

4 Articolul 7 alineatul (1) din această directivă prevede:

„Statele membre se asigură că, în interesul consumatorilor și al concurenților, există mijloace adecvate și eficiente pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii de către vânzători sau furnizori.”

Dreptul spaniol

5 Articolul 721 din Ley 1/2000 de enjuiciamiento civil (Codul de procedură civilă) din 7 ianuarie 2000 (BOE nr. 7 din 8 ianuarie 2000, p. 575) prevede:

„1. Sub responsabilitatea sa, orice parte din litigiul principal sau din cererea reconvențională poate solicita instanței să adopte măsurile asigurătorii, în conformitate cu dispozițiile prezentului titlu, pe care le consideră necesare pentru a asigura efectivitatea protecției jurisdicționale care ar putea fi acordată printr-o eventuală decizie prin care se admit pretențiile sale.

2. Măsurile asigurătorii prevăzute în prezentul titlu nu pot fi în niciun caz dispuse din oficiu de către instanță fără a aduce atingere normelor privind procedurile speciale. Instanța nu poate impune măsuri asigurătorii mai stricte decât măsurile solicitate.”

Litigiile principale și întrebările preliminare

- 6 În cauza C-568/14, cererea a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Fernández Oliva și Caixabank cu privire la validitatea unei clauze „prag” incluse într-un contract de credit ipotecar încheiat între aceste părți la 6 iunie 2006.
- 7 Cererea cu privire la cauza C-569/14 își are originea într-un litigiu între domnul Carné Hidalgo și doamna Aracil Gracia, pe de o parte, și Catalunya Banc, pe de altă parte, de asemenea cu privire la validitatea unei clauze „prag” care figurează în contractul de subrogare a unui credit ipotecar încheiat între aceste părți la 21 iunie 2005.
- 8 De asemenea, cererea cu privire la cauza C-570/14 a fost prezentată în cadrul unui litigiu între doamna Robirosa Carrera și domnul Romera Navales, pe de o parte, și Banco Popular Español, pe de altă parte, cu privire la validitatea unei clauze „prag” incluse într-un contract de credit ipotecar încheiat între aceste părți la 21 iunie 2005.
- 9 Reclamanții din litigiile principale au introdus aceste acțiuni individuale invocând caracterul abuziv, în sensul Directivei 93/13, al clauzelor „prag” în discuție, în măsura în care acestea garantează instituțiilor financiare că, independent de fluctuația ratelor de pe piață, rata minimă a dobânzii din contractele de credit ipotecar subscribe nu poate fi, în niciun caz, inferioară unei valori predeterminate.
- 10 În cadrul acțiunilor individuale respective, instituțiile financiare, pârâte în litigiile principale, au arătat că o acțiune colectivă având același obiect era pendinte în fața Juzgado de lo Mercantil n° 11 de Madrid (Tribunalul Comercial nr. 11 din Madrid, Spania). În consecință, invocând articolul 43 din Codul de procedură civilă, acestea au solicitat suspendarea procedurilor în discuție în litigiile principale până la pronunțarea hotărârii definitive care pune capăt procedurii colective.
- 11 În litigiile aflate la originea cauzelor C-569/14 și C-570/14, întrucât o asemenea cerere a fost respinsă prin ordonanțele pronunțate de Juzgado de lo Mercantil n° 3 din Barcelona (Tribunalul Comercial nr. 3 din Barcelona, Spania), Catalunya Banc și Banco Popular Español au atacat aceste ordonanțe în

fața aceleiași instanțe, invocând excepția de litispendență în temeiul articolului 421 din Codul de procedură civilă, și au solicitat nu suspendarea, ci clasarea procedurilor în cauză, pentru motivul că reclamanții din litigiile principale erau ținuți de rezultatul acțiunii colective în curs.

- 12 În acest context, analizând diferitele cereri ale instituțiilor financiare în cauză, instanța de trimitere arată că suspendarea sau chiar clasarea acțiunilor individuale, în ipoteza unei acțiuni colective paralele în curs, poate aduce atingere intereselor consumatorilor în discuție, întrucât reclamanții care au introdus acțiuni individuale nu mai pot obține răspunsuri specifice la cererile lor, ci depind de rezultatul acestei acțiuni colective, deși ei au decis să nu participe la acțiunea respectivă.
- 13 În această privință, după ce a arătat că o cerere de decizie preliminară privind tocmai compatibilitatea articolului 43 din Codul de procedură civilă cu articolul 7 din Directiva 93/13 a fost deja înaintată Curții de Juzgado de lo Mercantil n° 9 de Barcelona (Tribunalul Comercial nr. 9 din Barcelona, Spania), instanța de trimitere constată totuși că, în temeiul acestui articol 43 din Codul de procedură civilă, ea nu poate suspenda din oficiu, în asemenea circumstanțe, procedurile principale. În consecință, aceasta are alte îndoieli cu privire la compatibilitatea articolului 43 menționat cu sistemul de protecție a consumatorilor instituit la articolul 7 din Directiva 93/13.
- 14 Îndoielile exprimate de instanța de trimitere privesc de asemenea conformitatea articolului 721 alineatul 2 din Codul de procedură civilă cu Directiva 93/13, în măsura în care această dispoziție de drept național îi interzice să adopte din oficiu măsuri provizorii prin care se urmărește atenuarea efectelor negative pentru consumatori, reclamanți în litigiile principale, ale unei durate excesive a procedurilor în cauză, până la pronunțarea unei hotărâri definitive cu privire la acțiunea colectivă paralelă în curs, a cărei soluție poate fi reținută pentru acțiunile individuale.
- 15 În aceste împrejurări, Juzgado de lo Mercantil n° 3 de Barcelona (Tribunalul Comercial nr. 3 din Barcelona, Spania) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Articolul 43 din [Codul de procedură civilă], care împiedică instanța să propună părților o posibilă suspendare a unui proces civil atunci când o altă instanță a adresat Curții de Justiție a Uniunii Europene o întrebare preliminară, constituie o limitare clară a prevederilor articolului 7 din Directiva 93/13 în ceea ce privește obligația statelor membre de a se asigura că, în interesul consumatorilor și al concurenților, există mijloace adecvate și eficiente pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor abuzive din contractele încheiate cu consumatorii de către vânzători sau furnizori?
- 2) Articolul 721.2 alineatul 2 din [Codul de procedură civilă], care împiedică instanța să dispună sau să propună din oficiu adoptarea unor măsuri provizorii în acțiunile individuale care au ca obiect nulitatea unei condiții generale ca urmare a caracterului său abuziv, constituie o limitare clară a prevederilor articolului 7 din Directiva 93/13, în ceea ce privește obligația statelor membre de a se asigura că, în interesul consumatorilor și al concurenților, există mijloace adecvate și eficiente pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor abuzive din contractele încheiate cu consumatorii de către vânzători sau furnizori?
- 3) Măsurile provizorii care ar putea fi dispuse, fie din oficiu, fie la cererea părții, în cadrul unei proceduri în care se exercită o acțiune individuală ar trebui să producă efecte până la soluționarea definitivă a acțiunii individuale sau a acțiunii colective care afectează exercitarea acțiunilor individuale, astfel încât să se asigure existența mijloacelor adecvate și eficiente prevăzute la articolul 7 din directiva menționată?

Solicităm Curții să soluționeze prezenta cerere potrivit procedurii accelerate în conformitate cu articolul 105 alineatul (1) din Regulamentul de procedură.”

- 16 Prin Decizia președintelui Curții din 21 ianuarie 2015, cauzele C-568/14, C-569/14 și C-570/14 au fost conexe pentru buna desfășurare a procedurii scrise și orale, precum și în vederea pronunțării hotărârii.
- 17 Prin Ordonanța președintelui Curții din 12 februarie 2015, Fernández Oliva și alții (C-568/14-C-570/14, EU:C:2015:100), cererile instanței de trimitere privind judecarea acestor cauze potrivit procedurii accelerate prevăzute la articolul 23a din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și la articolul 105 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al acesteia au fost respinse.
- 18 În sfârșit, în urma pronunțării Hotărârii din 14 aprilie 2016, Sales Sinués și Drame Ba (C-381/14 și C-385/14, EU:C:2016:252), instanța de trimitere a informat Curtea că intenționa să retragă prima întrebare preliminară. În acea hotărâre, pronunțându-se cu privire la relația dintre acțiunile individuale și acțiunile colective paralele prin care se urmărește constatarea caracterului abuziv al clauzelor contractuale analoge, Curtea a decis că Directiva 93/13 se opune unei reglementări naționale precum reglementarea spaniolă în discuție în litigiile principale, care impune instanței sesizate cu o acțiune individuală a unui consumator să suspende automat o astfel de acțiune până la pronunțarea unei hotărâri definitive într-o acțiune colectivă în curs, fără ca relevanța unei asemenea suspendări din punctul de vedere al protecției consumatorului care a sesizat instanța cu titlu individual să poată fi luată în considerare și fără ca acest consumator să poată decide să se disocieze de acțiunea colectivă respectivă.

Cu privire la întrebările preliminare

- 19 În temeiul articolului 99 din Regulamentul de procedură al Curții, atunci când o întrebare formulată cu titlu preliminar este identică cu o întrebare asupra căreia Curtea s-a pronunțat deja, atunci când răspunsul la o astfel de întrebare poate fi în mod clar dedus din jurisprudență sau atunci când răspunsul la întrebarea formulată cu titlu preliminar nu lasă loc niciunei îndoieli rezonabile, Curtea, la propunerea judecătorului raportor și după ascultarea avocatului general, poate oricând să decidă să se pronunțe prin ordonanță motivată.
- 20 În prezenta cauză se impune aplicarea acestui articol.
- 21 Prin intermediul celei de a doua și al celei de a treia întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 7 din Directiva 93/13 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiile principale, care nu permite instanței sesizate cu o acțiune individuală a unui consumator prin care se urmărește constatarea caracterului abuziv al unei clauze dintr-un contract încheiat de acesta cu un vânzător sau furnizor să adopte din oficiu măsuri provizorii până la pronunțarea unei hotărâri definitive cu privire la o acțiune colectivă în curs, a cărei soluție poate fi reținută pentru acțiunea individuală.
- 22 În această privință, este necesar să se amintească cu titlu introductiv că, potrivit unei jurisprudențe constante, instanța națională sesizată cu o cauză căreia i se aplică dreptul Uniunii trebuie să poată să încuviințeze măsuri provizorii pentru a garanta deplina eficacitate a hotărârii judecătorești ce se va pronunța cu privire la existența drepturilor invocate în temeiul dreptului Uniunii (a se vedea Hotărârea din 19 iunie 1990, Factortame și alții, C-213/89, EU:C:1990:257, punctul 21, Hotărârea din 11 ianuarie 2001, Siples, C-226/99, EU:C:2001:14, punctul 19, precum și Hotărârea din 13 martie 2007, Unibet, C-432/05, EU:C:2007:163, punctul 67).
- 23 În ceea ce privește protecția jurisdicțională a drepturilor conferite consumatorilor prin Directiva 93/13 împotriva utilizării clauzelor abuzive în contractele încheiate cu vânzatori sau furnizori, reiese dintr-o jurisprudență constantă că articolul 6 alineatul (1) din această directivă, potrivit căruia o clauză abuzivă nu creează obligații pentru consumator, constituie o dispoziție imperativă care urmărește să substituie echilibrul formal pe care îl instituie contractul între drepturile și obligațiile cocontractanților

printr-un echilibru real, de natură să restabilească egalitatea dintre aceștia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 martie 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punctele 44 și 45, precum și Hotărârea din 17 iulie 2014, Sánchez Morcillo și Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, punctele 22 și 23).

- 24 În acest context, Curtea a precizat că instanța națională este obligată să analizeze din oficiu caracterul abuziv al unei clauze contractuale care se încadrează în domeniul de aplicare al directivei menționate și, prin aceasta, să suplinească dezechilibrul existent între consumator și vânzător sau furnizor, de îndată ce dispune de elementele de drept și de fapt necesare în acest scop (a se vedea Hotărârea din 4 martie 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punctul 46, și Hotărârea din 30 aprilie 2014, Barclays Bank, C-280/13, EU:C:2014:279, punctul 34).
- 25 În ceea ce privește consecințele care trebuie deduse din constatarea din oficiu a caracterului abuziv al unei clauze contractuale, Curtea a statuat deja că, deși Directiva 93/13 nu urmărește să armonizeze sancțiunile aplicabile în asemenea circumstanțe, articolul 7 alineatul (1) din aceasta obligă totuși statele membre să se asigure că există mijloace adecvate și eficiente pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii (Hotărârea din 26 aprilie 2012, Invitel, C-472/10, EU:C:2012:242, punctul 35, precum și Hotărârea din 14 aprilie 2016, Sales Sinués și Drame Ba, C-381/14 și C-385/14, EU:C:2016:252, punctul 31).
- 26 În ceea ce privește cerința protecției provizorii a consumatorilor în cadrul litigiilor referitoare la asemenea clauze, Curtea a declarat, întemeindu-se în special pe jurisprudența care decurge din Hotărârea din 13 martie 2007, Unibet (C-432/05, EU:C:2007:163), că această directivă se opune unei reglementări naționale care, în condițiile în care nu prevede, în cadrul unei proceduri de executare ipotecară, motive de contestație întemeiate pe caracterul abuziv al unei clauze contractuale care constituie temeiul titlului executoriu, nu permite instanței sesizate cu procedura de fond, competență să aprecieze caracterul abuziv al acestor clauze, să adopte măsuri provizorii, printre care în special suspendarea procedurii de executare, atunci când adoptarea acestor măsuri este necesară pentru garantarea deplinei eficacități a deciziei sale finale (a se vedea Hotărârea din 14 martie 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punctul 64).
- 27 De asemenea, Curtea a decis că directiva menționată se opune unei reglementări naționale care nu permite instanței de executare, în cadrul unei proceduri de executare ipotecară, nici să aprecieze, din oficiu sau la cererea consumatorului, caracterul abuziv al unei clauze care este cuprinsă în contractul din care rezultă datoria solicitată și pe care se întemeiază titlul executoriu, nici să adopte măsuri provizorii, printre care în special suspendarea executării, atunci când adoptarea acestor măsuri este necesară pentru garantarea deplinei eficacități a deciziei finale a instanței sesizate cu procedura pe fond corespunzătoare (Ordonanța din 14 noiembrie 2013, Banco Popular Español și Banco de Valencia, C-537/12 și C-116/13, EU:C:2013:759, punctul 60).
- 28 Or, ansamblul acestei jurisprudențe permite să se deducă în mod clar răspunsul care trebuie dat la cea de a doua și la cea de a treia întrebare adresată, în sensul că acestea privesc în esență compatibilitatea cu sistemul de protecție a consumatorilor instituit prin Directiva 93/13 a imposibilității unei instanțe naționale, sesizată cu o acțiune individuală a unui consumator în același context procedural ca cel din Hotărârea din 14 aprilie 2016, Sales Sinués și Drame Ba (C-381/14 și C-385/14, EU:C:2016:252), de a adopta din oficiu măsuri provizorii prin care se urmărește garantarea deplinei eficacități a deciziei sale finale, până la pronunțarea unei hotărâri definitive privind o acțiune colectivă în curs a cărei soluție poate fi reținută pentru această acțiune individuală.
- 29 În această privință, este necesar să se constate că, în lipsa armonizării mijloacelor procedurale care reglementează adoptarea unor asemenea măsuri provizorii, precum și legăturile dintre acțiunile colective și acțiunile individuale prevăzute de Directiva 93/13, revine ordinii juridice interne a fiecărui stat membru atribuția de a stabili astfel de reguli în temeiul principiului autonomiei procedurale, cu condiția însă ca acestea să nu fie mai puțin favorabile decât cele aplicabile unor situații similare supuse dreptului intern (principiul echivalenței) și să nu facă imposibilă în practică sau excesiv de

dificilă exercitarea drepturilor conferite consumatorilor de dreptul Uniunii (principiul efectivității) (a se vedea Hotărârea din 14 aprilie 2016, Sales Sinués și Drame Ba, C-381/14 și C-385/14, EU:C:2016:252, punctul 32, precum și jurisprudența citată).

- 30 În ceea ce privește, pe de o parte, principiul echivalenței, nu rezultă, având în vedere indicațiile care reies din deciziile de trimitere, că articolul 721 alineatul 2 din Codul de procedură civilă ar face obiectul unei aplicări diferite în litigiile privind drepturi întemeiate pe legislația națională și în cele privind drepturi întemeiate pe legislația Uniunii.
- 31 Pe de altă parte, în ceea ce privește principiul efectivității, Curtea a statuat deja că fiecare caz în care se ridică problema dacă o prevedere procedurală internă face imposibilă sau excesiv de dificilă aplicarea dreptului Uniunii trebuie analizat ținând cont de locul pe care respectiva prevedere îl ocupă în cadrul procedurii în ansamblul său, de modul în care se derulează și de particularitățile acesteia în fața diverselor instanțe naționale (Hotărârea din 18 februarie 2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, punctul 43 și jurisprudența citată).
- 32 În speță, trebuie să se constate că articolul 721 alineatul 2 din Codul de procedură civilă interzice instanței naționale să încuviințeze din oficiu măsuri provizorii, iar aceasta chiar dacă condițiile de fond impuse de dreptul intern pentru dispunerea lor sunt îndeplinite. Decurge de aici că, în cadrul unei acțiuni individuale introduse pentru a contesta caracterul abuziv al unei clauze contractuale, al cărei rezultat rămâne legat de soluția unei acțiuni colective în curs, în conformitate cu principiile afirmate în Hotărârea din 14 aprilie 2016, Sales Sinués și Drame Ba (C-381/14 și C-385/14, EU:C:2016:252), consumatorul nu poate beneficia de o protecție temporară pentru a atenua efectele negative ale unei durate excesive a procedurii jurisdicționale decât în ipoteza în care a formulat în mod expres o cerere de adoptare a unor măsuri provizorii.
- 33 Trebuie să se arate totuși că, ținând seama de modul de desfășurare și de complexitățile procedurii naționale în discuție în litigiile principale în special în ceea ce privește legăturile dintre acțiunile individuale și acțiunile colective paralele, există un risc care nu poate fi neglijat ca consumatorul în cauză să nu formuleze o asemenea cerere, iar aceasta deși condițiile de fond impuse de dreptul intern pentru dispunerea unor măsuri provizorii sunt eventual îndeplinite, întrucât acesta nu are cunoștința sau nu percepe întinderea drepturilor sale.
- 34 Trebuie să se constate astfel că un asemenea regim procedural, în măsura în care instituie imposibilitatea instanței sesizate cu o acțiune individuală prin care se urmărește constatarea caracterului abuziv al unei clauze contractuale de a adopta din oficiu măsuri provizorii, inclusiv și în special suspendarea aplicării acestei clauze, atât timp cât consideră util până la pronunțarea unei hotărâri definitive cu privire la o acțiune colectivă paralelă în curs, chiar dacă adoptarea unor asemenea măsuri se dovedește necesară pentru garantarea deplinei eficacități a hotărârii sale judecătorești ce se va pronunța cu privire la existența drepturilor invocate în temeiul Directivei 93/13, este de natură să aducă atingere efectivității protecției urmărite de această directivă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 martie 2007, Unibet, C-432/05, EU:C:2007:163, punctele 67 și 77, precum și Hotărârea din 14 martie 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punctul 59).
- 35 Astfel, fără posibilitatea acordată instanței sesizate de a adopta din oficiu măsuri provizorii în situațiile în care, precum în cauzele principale, un consumator nu a solicitat în mod expres, în cadrul unei acțiuni individuale, asemenea măsuri pentru a suspenda aplicarea unei clauze „prag” până la pronunțarea unei hotărâri definitive cu privire la o acțiune colectivă paralelă în curs, această instanță nu poate evita ca respectivul consumator să plătească, în cursul unei proceduri jurisdicționale a cărei durată poate fi considerabilă, rate lunare cu o valoare mai ridicată decât cea efectiv datorată în cazul în care clauza în cauză ar trebui înlăturată. Acest lucru este valabil cu atât mai mult atunci când există un risc real și imediat ca capacitatea de plată a consumatorului respectiv să fie afectată între timp și ca instituțiile financiare să inițieze proceduri de executare ipotecară pentru a obține, prin urmărirea locuinței consumatorului și a familiei sale, plata unor sume eventual nedatorate.

- 36 Ținând seama de aceste caracteristici, este necesar să se arate că sistemul procedural în discuție în litigiile principale nu este conform cu principiul efectivității, întrucât protecția acordată consumatorului în acțiunile individuale al căror rezultat este legat de soluția admisă într-o acțiune individuală în curs se dovedește a fi incompletă și insuficientă și nu constituie un mijloc nici adecvat, nici eficace, pentru a face să înceteze utilizarea unei clauze contractuale, precum cea contestată în cauza principală, contrar prevederilor articolului 7 alineatul (1) din Directiva 93/13 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 iulie 2014, Sánchez Morcillo și Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, punctul 43).
- 37 Având în vedere toate considerațiile precedente, este necesar, în consecință, să se răspundă la cea de a doua și la cea de a treia întrebare că articolul 7 alineatul (1) din Directiva 93/13 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiile principale, care nu permite instanței sesizate cu o acțiune individuală a unui consumator prin care se urmărește constatarea caracterului abuziv al unei clauze dintr-un contract încheiat de acesta cu un vânzător sau furnizor să adopte din oficiu, atât timp cât consideră că este util, măsuri provizorii până la pronunțarea unei hotărâri definitive cu privire la o acțiune colectivă în curs a cărei soluție poate fi reținută pentru acțiunea individuală, atunci când asemenea măsuri sunt necesare pentru garantarea deplinei eficacități a hotărârii judecătorești ce se va pronunța cu privire la existența drepturilor invocate de consumator în temeiul Directivei 93/13.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 38 Întrucât, în privința părților din litigiile principale, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

Articolul 7 alineatul (1) din Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale, precum cea în discuție în litigiile principale, care nu permite instanței sesizate cu o acțiune individuală a unui consumator prin care se urmărește constatarea caracterului abuziv al unei clauze dintr-un contract încheiat de acesta cu un vânzător sau furnizor să adopte din oficiu, atât timp cât consideră că este util, măsuri provizorii până la pronunțarea unei hotărâri definitive cu privire la o acțiune colectivă în curs a cărei soluție poate fi reținută pentru acțiunea individuală, atunci când asemenea măsuri sunt necesare pentru garantarea deplinei eficacități a hotărârii judecătorești ce se va pronunța cu privire la existența drepturilor invocate de consumator în temeiul Directivei 93/13.

Semnături